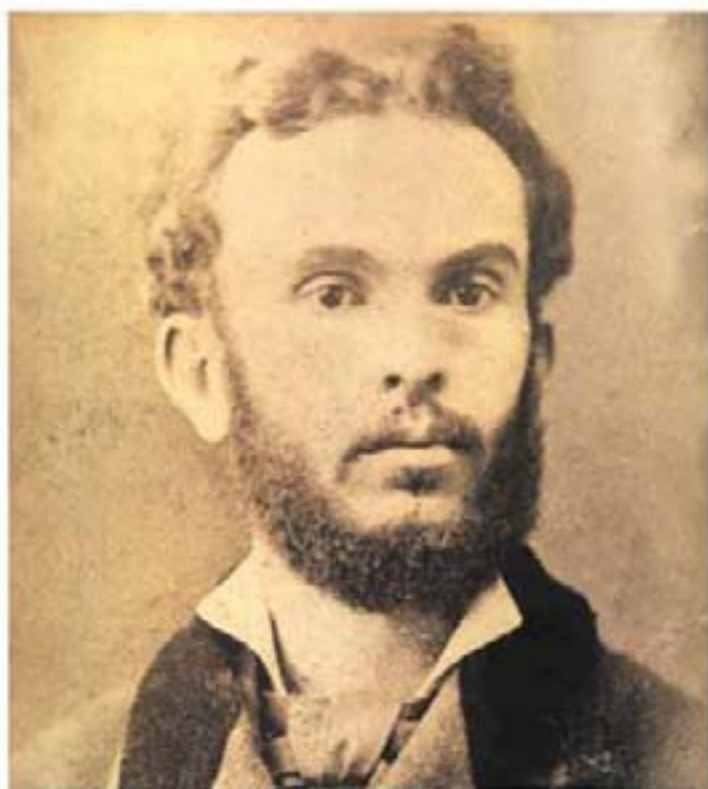

Agâh Sırrı Levend

ŞEMSETTİN SAMİ

Agâh Sırrı Levend

ŞEMSETTİN SAMİ

Can Yayınları: 1870

© Can Sanat Yayınları Ltd. Şti., 2010
Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak
kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın
hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2010

2. basım: Mart 2010

Bu kitabın 2. baskısı 1000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Faruk Duman

Kapak ve kitap tasarımı: Erkal Yavı
Dizgi: Gelengül Çakır
Düzeltili: Fulya Tükel

Kapak baskı: Çetin Ofset
İç baskı ve cilt: Şefik Matbaası
ISBN 978-975-07-1143-5

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Çiğli, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33
<http://www.canyayinlari.com>
e-posta: yayinevi@canyayinlari.com

Agâh Sırrı Levend

ŞEMSETTİN SAMİ

BİYOĞRAFI

CAN YAYINLARI

Agâh Sırrı Levend, 1894 yılında Rodos'ta doğdu. Edirne'de Mülkiye Rüştiyesi'ni ve Askerî Rüştiye'yi bitirdi. 1913'te Darülfünun'da Edebiyat Şubesi'ne girdi, bir yandan da öğretmenliğe başladı. 1914'te I. Dünya Savaşı'nın çıkması üzerine Doğu Cephesi'ne gönderildi. 1922'de kurduğu özel İstiklâl Sultanisi'nde 1940'a kadar müdürlük ve edebiyat öğretmenliği yaptı. *Felsefe ve İçtimaiyat*, *Yeni Türk* dergilerini çıkardı. *İnönü (Türk) Ansiklopedisi*'nin yayın kurulu sekreterliğini yürüttü. 1963-66 yılları arasında Türk Dil Kurumu başkanlığı yaptı. Sayısız dergi ve gazetede yayımladığı yazılarıyla Türk dil ve düşünce dünyasına büyük hizmette bulundu. 1932-38 arasında *Edebiyat Tarihi Dersleri*'ni, 1940'da *Maarifimiz ve Millî Terbiyemiz*'i, *Eserler ve Şahsiyetler: Tahlil ve Tenkid*'i, 1941'de *Divanı Edebiyatı*'na, 1949'da *Türk Dilinde Gelişme ve Sadeleşme Safhaları*'na, 1962'de *Türkçülük ve Millî Edebiyat*'ı yayımladı. Bundan başka daha pek çok biyografi, deneme, inceleme, çevrimyazı kitapları yayımlayan Agâh Sırrı Levend, 1978 yılında yaşamını yitirdi.

İÇİNDEKİLER

Önsöz	9
Şemsettin Sami'nin Yetiştığı Devir	13
Tanzimat	15
Toplumun Durumu.....	17
İlk Gazeteler ve Dergiler	19
Dernekler.....	20
Başlıca Sorunlar	22
Kültür Değişmesi	24
Değişme ve Yenileşme İhtiyacı.....	25
Tanzimatın Sonu.....	26
Toplulukların Durumu.....	27
Çağdaş Kültürün Gelişmesi.....	29
Hayatı.....	33
Hayatı.....	35
Aile Çevresi.....	38
Aile Hayatı ve Karakteri.....	40
Zevkleri ve Alışkanlıkları.....	41
Günlük Hayatı ve Çalışma Tarzı.....	42
Eserleri	45
Gazeteler ve Dergiler.....	47
Romani.....	51
Tiyatro Eserleri	52
Çevirileri.....	56

Cep Kitapları.....	59
Sözlükleri.....	61
Öğretici Eserleri.....	68
Türlü Konulardaki Eserleri.....	70
Basılmamış Eserleri.....	72
Kişiliği.....	75
Eserlerinin Işığında	77
En Üstün Vasfı	79
Dil ve Edebiyat Üzerine Yazıları	80
Dil ve Edebiyat Üzerine Düşünceleri.....	82
Türlü Kavramlar Üzerine Düşünceleri	84
Tartışmaları	87
Arnavutluk'un Durumu Üzerine	89
Himmetü'l-Himam Tartışması.....	93
Hangi-Hangi Tartışması.....	97
Eski ve Yeni Edebiyat Tartışması	102
Sami'ye Mal Edilmek İstenilen Arnavutça Eser	107
Sonsöz.....	113
Şemseddin Sami'den Seçmeler	117
<i>Lisan-ı Türkî "Osmanî"</i>	119
<i>Mektup</i>	122
<i>Lisan ve Edebiyatımız</i>	123
<i>İfade-i Meram (Kamus-ı Türkî)</i>	129
<i>Yine Lisan ve İmlâmız</i>	137
<i>Türkçemizin Envârı</i>	140
<i>Lâfız ve Ma'na</i>	142
Şemseddin Sami Bibliyografyası.....	147
Kitapları.....	149
Şemsettin Sami İçin Yazılanlar	152
Albüm.....	159

ÖNSÖZ

Türkiye’de çağdaş kültür hayatı Tanzimat’tan sonra başlar. Bu yeni kültür, yabancı esaslara dayandığı, kökleri çok derinlere inen yerleşmiş ve oturmuş bir tabanı sarstığı için, sert tepkilerle karşılaşmıştır. Gerçi Doğu kültürü etkisini artık yitirmişti. Yetişmekte olan genç kuşak, iskolastik bilimlerin ortaya attığı eski düşüncelerle yetinmek istemiyor, yeni gerçekler arıyordu. Ne var ki Türk toplumu bunu kavrayacak durumda değildi. Çağlar boyunca bilgisizliğin karanlığı içinde bırakılmış, yüzyılların gerisinde kalmıştı. Bunun içindir ki, Batı kültürünün yayılması kolay olmadı.

Bu kültürü yaymağa çalışanlar, sayısız tehlikeleri göze alarak savaşmak zorunda kaldılar; türlü engellere göğüs gerdiler. Karşılarında, eskiye sımsıkı sarılan tutucularla, kendilerine düşman kesilen saray vardı. Bunlarla uğraşmak, çarpışıp yol açmak gerekiyordu. Bu bakımdan, Tanzimat devrinde yaşayan aydınların rolü çok büyük olmuştur.

Tanzimatçıların çabasıyledir ki, bu devirde gazetecilik hayatı kurulabilmiş, çeşitli düşünceler cesaretle ileri sürülmüş, halk kavramı ortaya atılarak topluma yararlı olmak başlıca amaç sayılmış, eski dil ve eski edebiyat sarsılmış, yeni edebî türler gelişmeye başlamış, canlı ve heyecanlı bir tartışma dönemi açılmıştır. Şinasi’nin, Namık Kemal’in, Ziya Paşa’nın, Ali Suavî’nin bu yoldaki fedakârlıklarını saygı ile anmaktayız.

Abdülaziz’in son yıllarıyla Abdülhamit’in saltanat yılları, Tanzimat’ın daha ağır ve daha karanlık dönemi, baskı altında devamıdır. Böyle olduğu halde, kültür alanındaki atılışlar daha geniş, daha verimli olmuştur. Bu alanda ön safta yer alanlar eskilerin saldırılarına uğramış, sarayca göz altında bulundurulmuş, hatta ezilmiştir.

Şemsettin Sami işte bunlardan biridir. 54 yıllık ömrünün 34 yılını Türk ulusunun hizmetinde geçirmiş, geniş bir kurulun meydana getirebileceği eserleri tek başına hazırlamış, yılmadan uğraşmış, dilde ve edebiyatta yeni gerçekler ortaya atarak açılan çığırın genişlemesini kolaylaştırmıştır. Ayrıca, özel hayatında da düzgün çalışmayı, insanca yaşamayı ilke edinmiş, benimsediği yeniliği evinde de uygulayarak ailesine ve çocuklarına bu yolda örnek olmuştur.

Şemsettin Sami’nin hayatı, ömrü boyunca Türk ulusuna yararlı olmak için hazırladığı eserler, Türk kültür tarihinin en ilginç bir dönemini aydınlatır. Bu bakımdan Sami’nin hayatını ele alarak eserlerini incelemek ve anılarını dile getirmekle, hem

edebiyat tarihimizin önemli bir evresini göz önüne sermiş, hem de gecikmiş olan bir görevi yerine getirmiş oluyoruz.

Şemsettin Sami hakkında ilk kaynak, onun *Servet-i Fünun* sahibi Ahmet İhsan'a gönderdiği mektuptur. Sami, derginin 1896 (R. 1312) tarihli sayısında çıkan bu mektupta biyografyasını vermekte ve eserlerini sıralamaktadır. Gerçi İsmail Hakkı'nın *Şemsettin Sami Bey* adlı eseri daha önce 1893'te (H. 1311) yayımlanmıştır. Ancak bu eserde Sami'nin yalnız tiyatro eserleri ele alınmış ve *Besa* üzerinde durulmuş olduğu için, biyografyasıyla ilgili bir kaynak değildir.

Sami'nin ölümünden sonra, onun hakkında yazılan eserlerden İbrahim Necmi'nin *Tarih-i Edebiyat Dersleri* (1338), Yusuf Akçura'nın *Türk Yılı* (1928), Necip Asım'ın "Ş. Sami", *Türk Tarih Encümeni Mecmuası* (1929), Hikmet Turhan Dağlıoğlu'nun *Şemsettin Sami* (1934), Hikmet Feridun Es'in *Akşam* gazetesinde çıkan yazı dizisi (Aralık 1944 ve Ocak 1945) ilk kaynaklardandır.

Bunlardan Yusuf Akçura, Şemsettin Sami'nin oğlu Ali Sami'den aldığı mektuba dayandığı, Necip Asım, Sami'yi yakından tanıdığı; Hikmet Turhan Dağlıoğlu, Ali Sami ile görüştüğü ve birçok belgeleri kendisinden aldığı; Hikmet Feridun Es de, Sami'nin kızı Samiye Hanım'la görüştüğü için, bunların yazıları birçok bakımdan aydınlatıcı ve yararlıdır.

Ancak, bütün bu yazılarda yer yer çelişmelere rastlanmaktadır. Bu çelişmeler, yazarların edindikleri bilgiyi denetlemeden eserlerine geçirmiş olmalarından ileri gelmiştir, denilebilir. Bu çelişmelerin asıl dikkate çarpan yönü, tarihlerde görülen tutmazlıktır. Bu tutmazlık da, kaynaklarda gösterilen tarihlere güvenerek, ayrıca araştırmaya girişmemekten doğmaktadır.

Tarihlerdeki tutmazlığı meydana getiren başka bir etken de hicri ve rumî tarihlerin çok kez birbirine karıştırılmasıdır. Yazılarda kimi kez hicri, kimi kez rumî tarih kullanılmış, asıl kötüsü, çoğuna hicri ve rumî kaydı konulmamıştır. Bu eksiklik, Şemsettin Sami'nin yazısında bile görülür. Örneğin Sami, *Servet-i Fünun*'da çıkan mektubunda, İstanbul'a geldiği tarihi 1288 olarak gösteriyor, hicri mi, rumî mi olduğunu belirtmiyor. Biz ancak yazıda geçen öteki tarihlerle kıyaslayarak bunun hicri olduğunu anlıyoruz. Yine bu mektubunda, Sami, Fraşer'den Yanya'ya taşındıkları tarihi 1281 olarak kaydediyor ki, bu tarih milâdi 1864'ü karşılar. Sami, 7 yıl süren öğrenimden sonra 1868'de diploma aldığına göre, 1281 herhalde dizgi yanlışdır. Sami'nin doğduğu ve öldüğü tarihlerle, babasıyla annesinin ölüm tarihleri de çelişmelidir (bunlar kitapta yeri geldikçe açıklanmıştır).

Bu kargaşalık, toplum hayatında da sürüp gitmektedir. O tarihlerde devlet işlerinde genellikle rumî tarih kullanıldığı halde, basımevleri, bastıkları kitaplar üzerine hicri tarihi koymaktadırlar. Gazete ve dergiler büsbütün karışık. Yerine göre hem hicri, hem rumî tarih kullanıldığı gibi, çok kez milâdi tarih de rumî tarihle ka-

nıştırılmıştır. Örneğin, kimi gazetelerde şöyle bir tarih görülür: "5/17 Eylül 1875". Buradaki 17 Eylül'ün yılı 1875, 5 Eylül'ün yılı ise rumî 1291'dir, ama gösterilmemiştir. Hatta şemsi ya da celali tarihi kullananlar da vardır. Hele bunlar büsbütün hesabı karıştırmaktadır. Özel mektuplar ve yazılarda da yazarın isteğine göre kimi kez rumî, kimi kez hicrî tarih kullanılmıştır.

Bunun içindir ki, esere başlarken konuyu yeni baştan ele almayı gerekli ve zorunlu buldum. Önce Sami'nin yayımlanmış eserlerini birer birer araştırıp yeniden gözden geçirdim. Bir yandan Sami üzerine yazılan yazıları okuyup notlar alırken, öte yandan Sami'nin gazete ve dergilerde çıkan yazılarını ve bu yazılara karşı verilen cevapları birer birer tarayarak fişledim.

Çalışmalarımı bitirip kitabı hazırladıktan sonra, 1968 yılının son günlerinde *İslâm Ansiklopedisi*'nin Şemsettin Sami maddesini kapsayan 115. fasikülü yayımlandı. Bu yazı, Sami'yi bütün yönleriyle gösteren etraflı ve değerli bir incelemedir. Ancak fasikül geç çıkmış olduğu için, eseri kaleme alırken, sırası geldikçe bu incelemeye işaret ederek düşüncelerimi belirtmek fırsatını bulamadım.

Şemsettin Sami'yi hazırlamak benim için pek kolay olmadı. *Hafta*, *Servet-i Fünun*, *Aile*, *Sabah*, *Terceman-ı Hakikat* gibi gazete ve dergi koleksiyonları tam olarak Millî Kütüphane'de vardır. Ancak *İkdam*, *Tarik*, *Vakit*, *Terceman-ı Şark* koleksiyonlarını tam olarak İstanbul Belediye Kitaplığı'yla Hakkı Tanık Us Kitaplığı'nda görebildim. *Trablusgarp* gazetesinin o tarihteki nüshalarını ise, ancak Şemsettin Sami'nin torunu sayın Emin Erer'de bulabildim. Sayın Emin Erer, dedesi Şemsettin Sami'nin yayımlanmış eserlerini bana birer birer göstermek lütfunda bulundu. Aile albümünü ve rahmetlinin evrakı arasında bulunan birçok belgeleri gözden geçirip gerekli notları alabilmem için hiçbir kolaylığı benden esirgemedi. Ayrıca aydınlatıcı birçok bilgiler de verdi. Kendilerine teşekkür etmeyi bir borç bilirim.

Agâli Sırrı Levend
10 Ocak 1969

.....
Semsettin Sami'nin
Yetiřtiđi Devir
.....

Tanzimat

Tanzimat'ın başlangıcından Meşrutiyet'in ilânına dek süren 70 yıl, Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküntü devridir, imparatorluğun, uğradığı felâketlerin ağırlığı altında büsbütün ezilip çökmemesi, yapısının sağlamlığından çok, Avrupa, Asya ve Afrika'daki zengin topraklarını paylaşmakta büyük devletlerin uyuşamamalarından, dengenin bozulmaması için Osmanlı İmparatorluğu'nun varlığını bir süre daha zorunlu saymalarındandır.

Kanunî devrinde Viyana kapılarına dayanan ordularımızın sonraları yenilgiden yenilgiye düşmesi, kazanılan geniş toprakların birer birer elden çıkması, ulusal kaynağın kurumaya yüz tutması, halktan ayrılan devletin engellere çarptıkça sarsıntılar ve bunalımlar içinde gerilemesi, bu sonucu doğurmuştur.

Osmanlı İmparatorluğu'nun bu duruma düşmesinde çeşitli nedenler vardır. Bunların başlıcaları: Deli İbrahim gibi akılsız ya da beceriksiz padişahların kendi zevklerine dalıp görevlerini unutması, sarayın savurganlığı yüzünden hazinenin boşalması, düzenin bozularak yönetimin gevşemesi, paranın değerden düşmesi, "ulufe"lerini zamanında alamayan ya da sağ akça yerine "züyuf" akça alan yeniçerilerin ikide bir kazan kaldırıp ayaklanması, devlet adamlarının azgın ihtirasları yüzünden birbirine düşmesi, yobazların her yeni hareketin karşısına dikilmesi, Anadolu'nun zorbalar elinde inlemesi, merkezde halkın yoksulluk ve güvensizlik içinde kıvrınmasıdır.

Devleti içine düştüğü felâket uçurumundan kurtarmağa çalışan padişahlarla vezirlerin hepsi de bağınazlığın kurbanı olmuşlar, düşündüklerini uygulama olanağını bulamamışlardır.

Bu durum karşısında büyük devletlerin ilgisiz kalmaları, acıyarak yardımda bulunmaları elbet kendilerinden beklenemezdi. Kaldı ki, bu devletlerin çoğu yüzyıllar boyunca Türklerle savaşmışlar, topraklarını ellerinden kaçırmışlar, ona düşman gözle bakmağa alışmışlardır. Şimdi "hasta adam" dedikleri Osmanlı İmparatorluğu'nu parçalayıp topraklarını paylaşmak için sıra beklemekte, fırsat bulunca onu zayıf yerlerinden yakalayarak sömürmekte, önce birer lütuf olarak ele geçirdikleri imtiyazları genişletmektedirler. Fırsat bulamadıkları vakit de, Hıristiyan toplulukları kıskırtarak ya da Hıristiyan kiliselerinin koruyucusu kesilerek imparatorluğun iç işlerine karışmakta, önce tehditler, sonra da çetin pazarlıklarla kendilerine çıkar sağlamaktadırlar.

Büyük devletlerin gittikçe artan baskılarını önlemek kolay olmuyordu. Avrupa'daki topraklarımızı elden geçirip Asya'da sıkışıp kalmak tehlikesi baş göstermişti. Bu korkunç duruma karşı bulunan çare "ıslahat" oldu.

Islahata önce ordudan başlandı. Başarısız denemelerden sonra, Yeniçeri örgütüne karşı "nizam-ı cedid" askeri yetiştirmeğe girişildi. III. Selim'in tahttan indirilmesine yol açan kanlı ayaklanmadan sonra, II. Mahmut zamanında Yeniçeri Ocağı'nın söndürülmesiyledir ki, yeni ordunun kurulması işi gerçekleşebildi.

Yurtiçindeki olaylarla dıştan gelme zorlamalar ve bunlar karşısında devletin uğradığı güçlüklerle düştüğü sürekli bunalımlar öyle gösteriyordu ki, dünyanın hızla gelişmesi karşısında, bizi ortaçağa bağlayan anlayış değişmedikçe, İmparatorluğu uçuruma yuvarlanmaktan kurtarmak kolay olmayacaktır. Bir an önce Batı'ya dönmekten, Batı'nın yöntemlerini benimseyerek Avrupa devletler topluluğuna katılmaktan başka yol yoktur.

Son Mısır olayları bunu kesinlikle ortaya çıkarmıştır. Mısır'da valimiz olan Mehmet Ali Paşa'nın, oğlu İbrahim Paşa komutasında gönderdiği askerin ordularımızı yenerek Anadolu'nun ortasına dek gelmesi, Nizip bozgunluğu, Kaptan-ı Derya Ahmet Paşa'nın donanmamızı Mısır'a teslim etmesi, utandırıcı birer felâketti.

İşte Tanzimat, bu sırada II. Mahmut'un ölümüyle tahta geçen Abdülmecit zamanında, 3 Kasım 1839'da (1255) ilân edilmiştir. Tanzimat'ı tasarlayan ve bunu genç padişaha kabul ettirip hazırladığı fermanı Gülhane'de okuyan, zamanın Hariciye Nazırı Mustafa Reşit Paşa'dır.

Bu fermanla başlıca şunlar vaat ediliyordu: yurttaşın can, mal, ırz ve namus güvenliğinin sağlanması, vergi adaleti, askerlik işinin düzene bağlanması, rüşvetin kaldırılması, yeni kanunları hazırlamak üzere "Meclis-i Ahkâm-ı Adliyye"nin kurulması, mahkeme kararı olmadıkça kimsenin tutuklanıp cezalandırılmaması.

Gerçekte Tanzimat, Osmanlı İmparatorluğu'nun toptan değişmeyi amaç tutan uyanışı değil, ancak sayılı devlet adamlarının benimsediği belirli ıslahat girişimi, son bir silkinme çabasıdır.

Bununla birlikte, yapılabilen iş, küçümsenmeyecek derecede büyük olmuştur. İlk göze çarpan özellik, sarayın yanında "Babiâli"nin sorumlu bir "makam" olarak belirmesi ve hükümetin yönetimi eline almasıdır. Devlet örgütlerinde yeni yöntemler kabul edilmiş, "Meclis-i Ahkâm-ı Adliyye"den başka, "Meclis-i Tanzimat" ile "Meclis-i Şûra-yı Askerî" kurulmuş, kadıların baktığı şer'iyye mahkemeleri yanında nizamiyye mahkemeleri kurulmuş, medreselerin yanında çeşitli derecede okullar açılmış, Darülfünun'un temeli atılmış. Avrupa'ya gençler gönderilmiş, açılacak Darülfünun'a kitap hazırlamak gerekçesiyle akademi niteliğinde "Encümen-i Daniş" meydana getirilmiş, maarif örgütü genişletilerek önce "Mekâtib-i Umumiyye Nezareti", sonra da "Maarif Nezareti" kurulmuştur.

Görülüyor ki yenilik tam değildir. Toplumun her alanında ikilik göze çarpmaktadır. Tanzimat, eskiyi yıkıp yerine yenisini koymayı amaç tutan klasik bir devrim olmamış, hele Doğu uygarlığından kopmayı göze alıracak çapta geniş ve köklü bir değişikliği düşünmemiştir.

Tanzimat'ın ilânıyla eski yolsuzluklar sona ermiş olmadı. Huzursuzluklar yine sürüp gitti. Büyük devletlerin baskısı yeniden başladı. Elçiler, hükümetleri adına her işimize, hatta devlet adamlarının atanmalarına ve görevden alınmalarına bile karışır oldular.

Devletlerin zaman zaman birbiri aleyhine çalışmaları, kolaylıkla uyuşamamaları, devlet adamlarımızın yararlandığı başlıca fırsatlardır. Reşit Paşa ile onun yetiştirdiği Âli ve Fuat paşalar iş başında bulundukça, bunalımlar az zararla atlatılabiliştir. Reşit Paşa'nın "Macar mültecileri" işinde cesaretle direnmesi, Fransa dışındaki devletlerin yardımını elde ederek Mısır bunalımını gidermesi, Kırım Savaşı'nda büyük devletlerin birleşmesini sağlaması, önemli başarılarıdır. Ne yazık ki, Reşit Paşa ile Âli ve Fuat paşalar arasında ara sıra beliren gerginlik, birçok hayırlı işlerin aksamasına yol açmıştır.

İmparatorluğun ekonomik durumu da çok kötüdür. Devletler, imtiyaz koparmakta birbiriyle yarış halindedirler. Yabancı sermaye bu imtiyazlarla yurdumuza yerleşmekte, kaynaklarımıza el uzatmaktadır. Kapitülasyonlar artmış, az zamanda imparatorluğu cendere içine almıştır. Yerli esnafın iş alanı gittikçe daralmaktadır. Öte yandan devletin borç paraya muhtaç hale gelmesi, alınan paraların keyfe göre harcanıp gereksiz yerlere akıp gitmesi, ağır faizlerin vaktinde ödenememesi, malî yükü büsbütün artırmıştır. Yeni vergi sisteminin kötü uygulanması yüzünden tefeciler türemiş, bunların birtakım dalaverelerle halkı soyması, yakınmaların yükselmesine yol açmıştır.

1868'de (1284), bütün devlet yetkilerini bir elde tutan "vahdet-i kuva" esasından vazgeçilerek, yürütme, yasama ve yargılama işlerinin birbirinden ayrılması, adaletin bağımsızlığı, "Şûra-yı Devlet" in kurulması büyük bir adımdır. Ancak bu da istenildiği gibi uygulanamamıştır.

Toplum Durumu

Ancak Türk toplumu, düzen değiştirmenin zorunluluğunu kavrayacak, herhangi bir yeniliği benimseyecek durumda değildir. Gerici çevreler en küçük ıslahat davranışını tepki ile karşılamakta, her yeni girişimi "frenkleme" diye "tefkir" etmekte idiler. Zamanın sadrazamı Husrev Paşa'nın bile Tanzimat'ın karşısında olması, yeni düzeni uygulamadaki güçlüğü göstermeye yeter. Bunun içindir ki Tanzimat, Hristiyan toplulukları yatıştırmadığı gibi, halka da inmemiş, yüzeyle kalmıştır.

Türk toplumu, içinde bulunduğu ortaçağ hayatından memnun, kendini saran tehlikelerden habersiz, eski zafer günlerinin anısıyla yaşamaktadır. Karşı karşıya aynı silâhla vuruşsa, zafer yine kendisinin olacaktır. Ama zaman ilerlemiş, silâhlar değişmiş, politika oyunları işe karışmış, ihtiraslar artmıştır. O bunların farkında değildir. Devletin hâlâ "yedi düvel" e meydan okuyacak güçte olduğu kanısındadır.

Agâh Sırrı Levend

ŞEMSETTİN SAMİ

Şemsettin Sami, Türkçenin sadeleştirilmesi, çağdaşlaşması yolunda son derece önemli çalışmalar yapmış bir düşünce adamı. *Kamus-ı Türkî*'den *Kamusü'l-A'lûn'a*, yaşamsal önem taşıyan sözlüklere imza atmış. İlk Türk romanı olarak kabul edilen *Taaşuk-ı Talat ve Fitnat*'ı yazmış. *Aile* ve *Hafta* dergilerini çıkararak Türkiye'de çağdaş güncel yayıncılığın başlamasına ön ayak olmuş. Oyunlar, günlük yazılar kaleme almış.

Elinizdeki kitap, Türk Dil Kurumu'nun duayeni Agâh Sırrı Levend tarafından yazılmış bir Şemsettin Sami biyografisi. Bu büyük düşünce adamımız üzerine yapılmış en kapsamlı yayınlardan biri. Genç kuşakların Türk diline, kültür yaşamımıza bunca değerli katkılarda bulunmuş Şemsettin Sami'yi daha yakından tanımalarını sağlayacak bir başvuru kitabı.

ISBN 978-975-07-1143-5

9 789750 711435

<http://www.ayayayayay.com>

